

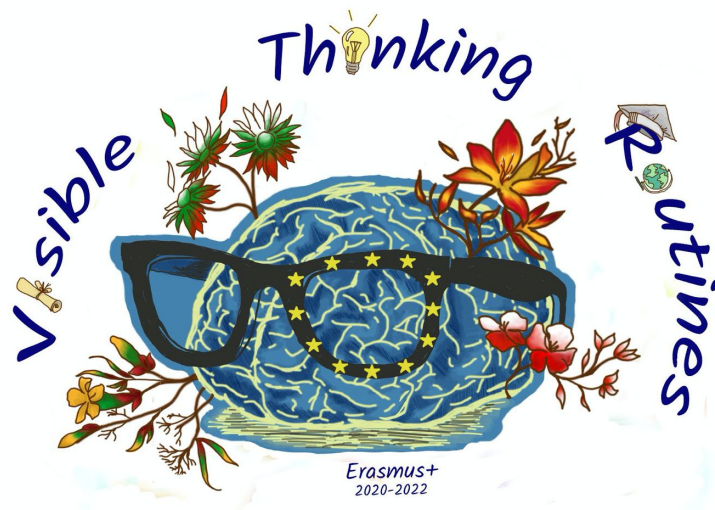
Matomo mąstymo rutinos (*Making Thinking Visible*) lietuvių kalbos ir literatūros pamokose

Lina Spalvienė ir Živilė Meškėlienė

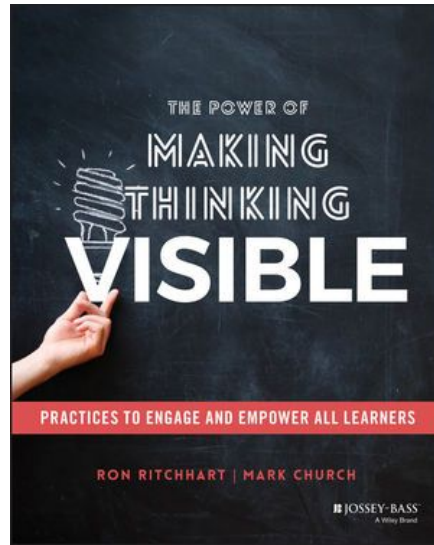
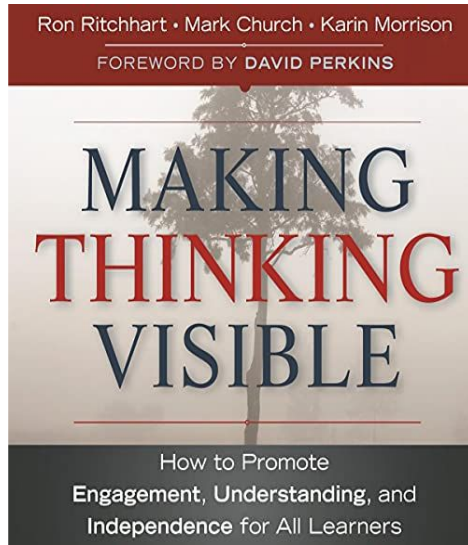
Mąstymo kultūra: konkrečiomis strategijomis mąstymo įpročių link

- **Kodėl** mąstymo įpročių lavinimas svarbus pamokoje?
- **Kodėl** mąstymo kultūros stiprinimas turėtų rūpėti visai mokyklos bendruomenei?
- **Kodėl** mąstantis mokinys yra būtinybė šiuolaikiniame pasaulyje?

„Trys kodėl“ (angl. *The 3 Y's?*)

Kaip kurti mąstymo kultūrą klasėje?

Mark Church

Mokiniai mokosi pažinti save kaip mąstančiuosius?

**Apgalvoju kitokius
požiūrius**

Kaip kitaip galima
manyti?

Argumentuoju

Kuo remdamasis
taip manau?

Susieju

Kaip tai susiję
su tuo, ką žinau?

Klausiu

Kas labiausiai
sudomina?
Ką smalsu sužinoti?

Kaip mąstau?

Gilinuosi

Kas tiesiogiai
nepasakyta?

Apibūdinu

Ką matau?
Ką pastebiu?

Aiškinu

Ką visa tai
reiškia?

Darau išvadą

Kas yra
svarbiausia?
Kokia esmė?

Argumentuoju

Kuo remdamasis
taip manau?

Susieju

Kaip tai susiję
su tuo, ką žinau?

Apgalvoju kitokius požiūrius

Kaip kitaip galima
manyti?

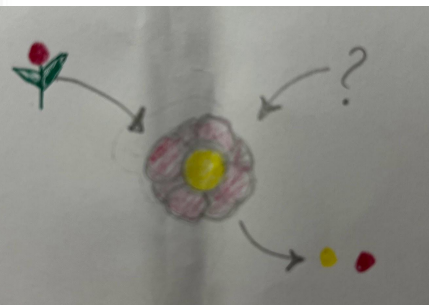
Gilinuosi

Kas tiesiogiai
nepasakyta?

Kaip mąstau?

Klausiu

Kas labiausiai
sudomina?
Ką smalsu sužinoti?

Aiškinu

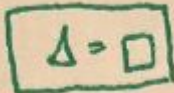
Ką visa tai
reiškia?

Darau išvadą

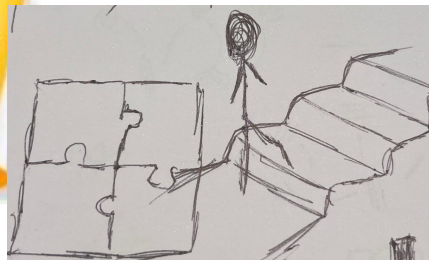
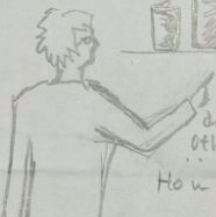
Kas yra
svarbiausia?
Kokia esmė?

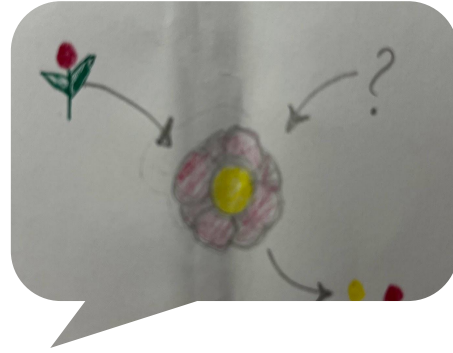
Apibūdinu

Ką matau?
Ką pastebiu?

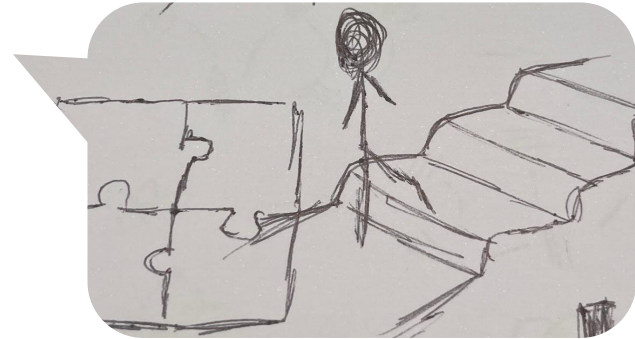
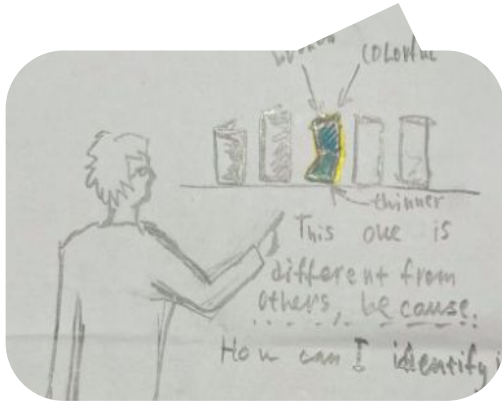

Words colourful
thinner
This one is
different from
others, because:
How can I identify it?

Mąstymo rutina

Skyrius: „Keliamume mieste”

Pamokos pavadinimas:

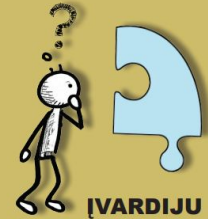
„Miestas iš sapnų”

Klasės: 8-10

Ši rutina skatina mokinius atidžiai stebėti, apibūdinti ir interpretuoti.

PASTEBIU MAŠTAU NORIU ŽINOTI

1 Ką pastebite?
Kas patraukia dėmesį?

ANALIZUOJU

2 Ką manote?
Ką reiškia tai, ką pastebėjote?

3 Kokių klausimų kilo?
Kas neaišku?

PASTEBIU, MAŠTAU, NORIU ŽINOTI

**1. Ką pastebite?
Kas patraukia dėmesį?**

**2. Ką manote?
Ką reiškia tai, ką
pastebėjote?**

**3. Kokių klausimų kilo?
Kas neaišku?**

1. Ką pastebite? Kas patraukia dėmesį?

Mano dėmesį patraukė
didelė raudona dalį.

Pastebiau kad tai yra
žemėlapis nes matėm
kažkokius kelius ir pilį.

Aš pastebiu pilį prūž sienos,
prie pilies yra miestas

- Yra miestas ant kalno.
- Yra didelė pilies.
- Yra namai, prieš kaln.
- Yra raudonas spalva.

Pastebiu
(sec)

- gėtonas akmenys
- ant akmenys yra juodas ir
raudonas linijos
- Juodas linijos gali būti kiti
- Raudonas linijos gali būti tpc.
- pite pite
- namo

Aš pastebiau...

- RAUDONA LAIVA
- MIESTAS
- DAUG PILLIES
- KALVOS
- GELTONAS STORAS POPEKIS
-

Aš pastebiu:

Piliai

Namai

Raudona pūrsu

Upė

Juodas nubrėžte linija

Aš pastebiu kad yra didelė raudona
dėmė ant popieriaus. Aš taip pat
pastebiu, kad fone yra vidurinė
miščių miestas (gali būti višius)

Pastebiu raudoną ir gėtoną
spalvas

Kalnai ir kalvos

įdomi tekstūra

2. Ką manote? Ką reiškia tai, ką pastebėjote?

Aš manau kad tai yra
žemėlapis vilnio, del to
kad ten yra upe, ir
sienas. O vilniuje yra
senas senais metalai.

Jei čia yra miestas už upės,
tada čia yra užupis, ar
Vilnius.

Mąstau

- Aš manau kad čia yra
miesta prie upės. kur ten yra
kambas su pilies ir upės kur
du žmogų žūričiai upės.
- Gali būti sena nuotrauka.
- myji ~~pasaka~~ pasaka

Aš manau
senas
MIESTAS
- ŽEMELAPIS DELTO KAD YRA
- SIENAS JUODA LUBA
- SENI metalai
- VILNIUS

Manau kad tai yra
Vilnius žemėlapis, Manau
kad la upe yra Neris,
ir manau kad pilis yra
ant gabimino kalno

Aš manau kad yra
senas miestas Lietuvoje.
~~Raudono~~ Ežero yra
rauduonos nes gal
būti kraujas.

Aš manau kad didelė raudona
dėmė yra kraujas, kas gali būti
~~senas~~ kraujo praliejimas.
nurodyti

Aš taip pat manau kad miestas
žemėlapyje yra Vilnius -

manau kad šis popierus yra
labai senas
manau kad jis yra trapus
manau kad tai žemėlapis

3. Kokių klausimų kilo? Kas neaišku?

Noriu žinoti:

- kas yra šia rožetaru linijos?
- kas yra pasaka?
- kodėl ten yra talm pils?

Aš noriu žinoti:

- Kokie vieta yra nuotroka?
- Ar čia žemėlapis arba nuotroka?
- Kiek žmonės gyvena čia?

Kiek metų čia žemėlapis?
Kas yra čia raudono data?

KĄ YRA AUPANOMA
LIMAS?

AR ČIA YRA GLENA
ARBA UPE?

Ar noriu žinoti kas
nutapė šį paveikslą ir
kiek senas paveikslas?
metų.

Kas yra tas vaubonas
Dalinas?

Kokio miesto šis žemėlapis?

Arste

- Kur tą kelia eina į?
- Kodėl šis žemėlapis buvo
sukurtas?
- Kurio šalis mes matome?

Kodėl yra tuščios vietos
žemėlapyje?

Koks miestas yra žemėlapyje?

Ar žemėlapis užbaigtas?

Kuriais metais buvo sukurtas
šis žemėlapis?
Kas sukūrė šį žemėlapi?

XIV a. antrosios pusės (1380–1390 m.) žemėlapis, vadinamo Čekijos kelių žemėlapiu arba „mappa mundi“, fragmentas, kuriame pirmą kartą vaizduojamas Vilnius

Pergamentas, 36,5x10,5 cm. Slovėnijos Respublikos archyvas

AS 1080, Krainos krašto muziejų draugijos, Slovėnijos muziejų draugijos ir Krainos krašto istorijos draugijos rinkinys, fasc. 1.

Skyrius: „Išradimai, pakeitę pasaulį”

Pamokos pavadinimas:

„Monetų istorija”

Klasė: 8

Ši rutina moko klausti (formuoti klausimus), kurie skatina mąstyti, domėtis ir tyrinėti.

KŪRYBINIŲ KLAUSIMŲ PRADŽIOS

1 Sugalvokite mažiausiai 12 klausimų nagrinėjama tema.

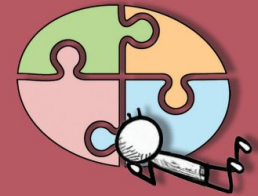
*Kodėl...?
Kas, jeigu...?
Koks yra ... tikslas?
Kas pasikeistų, jeigu...?
Jeigu būtų..., ar...?
Kas būtų, jeigu žinotume...?
Koks skirtumas tarp... ir ...?*

ANALIZUOJU

2 Sukurtų klausimų sąrašė pažymėkite įdomiausius klausimus ir pasirinkite vieną, kurį tyrinėsite.

3 Apmąstykite, kokių naujų minčių kilo nagrinėjama tema.

KITA PERSPEKTYVA

Pirmas žingsnis

* Kas, jeigu...?

* Koks skirtumas tarp... ir ...?

Kodėl žmonės sukūrė monetas?

Kur buvo pagaminta Pirmą moneta?

Kas, jeigu pasaulyje nebūtų monetų?

Kaip gamintos monetos?

Kas sukūrė monetas?

Kodėl?

* Koks buvo ... tikslas?

Koks buvo tikslas kalti monetas?

Koks skirtumas tarp senų ir šiolatinių monetų?

Kiek kainavo pirmos monetos?

Ką (reikė)?

Kaip?

Kada išrado pirmą monetą?

Iš kas žmonės gamina monetas?

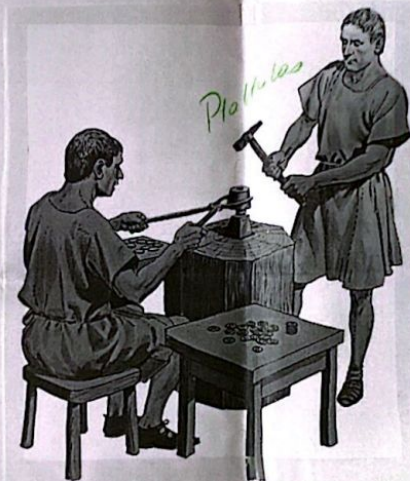
Kada?

Kokios? Kokie?

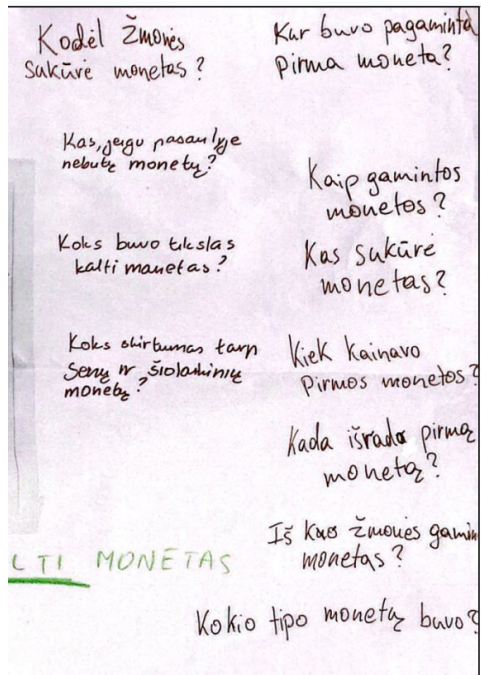
Kas?

MONETOS / KALTI MONETAS

Kokio tipo monetų buvo?

Pirmas žingsnis

Trečias žingsnis

Antras žingsnis

© Romos

MONETA

Debetinių ir kredito kortelių laikais jau ir popieriniai pinigai atrodo seniena, o monetos darosi tiesiog atgyvena. Bet senovės valstybių ūkiui jos reikė didžiulį pažangą. Vyraujant natūriniam mainams, žmogus, panorėjęs įsigyti naują puodą viralui, turėdavo vestis porą ožkų, kad turgavietėje turėtų ką išmainyti ir reikalingą daiktą. Monetos buvo neįtikėtinas palengvinimas, nes jas buvo patogū nešiotis ir, skirtingai nei ožkos, nesitaikydavo pabėgti.

Pirmosios monetos atsirado apie 650 m. pr. Kr. Lidijoje, karalystėje, kuri buvo įsikūrusi dabartinės Turkijos vakarinėje dalyje. Bet dar iki atsirandant smulkiems metaliniams skrituliukams žmonės jau naudodavosi smulkiais daiktėliukais taip, kaip vėliau monetomis. Prieš 4 tūkst. metų Mesopotamijos ir Egipto pirkejai turgavietėse nešiodavosi ant kilpos suvertų bronzinių žiedų ir juos mainydavo į prekes. Apie 1500 m. pr. Kr. kinai tam pačiam tikslui į kišenes priskraudavo kriauklelių.

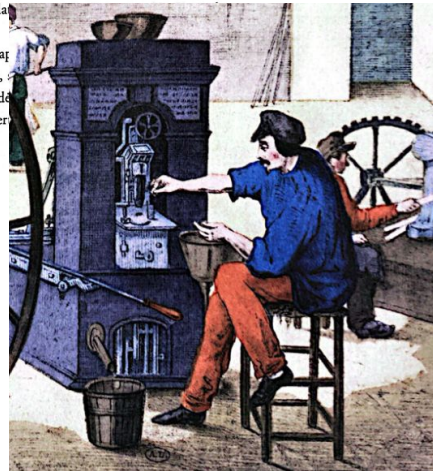
Lidų monetos labiau panėjęjo į pupeles, bet buvo iš aukso ir sidabro lydinio. Vienoje jų pusėje buvo įspaustas liūtas, karaliaus Gigo ženklas, o kitoje žymimi simboliai, reikšiantys monetos svorį ir jos medžiagų, aukso ir sidabro, grynumo garantiją. Monetų pranašumai buvo tokie akivaizdūs, kad, galima sakyti, jos akimirksniu paplito po visus Artimuosius Rytus – nuo Graikijos miestų valstybių iki Persijos imperijos. Panašiai tuo pačiu metu Indijoje buvo atsiskaitoma nedideliais sidabro strypeliais ir ritinėliais.

Kita monetų istorijos dalis prasidėjo tada, kai imta jas klastoti. Seniausia suklastota moneta, rasta Graikijos Eginos saloje, da kaip sidabrinė, bet viduje – varis.

Mūsų laikais žmonės niekinamai kalba apie riokus. Štai, pavyzdžiui, JAV valstybės išdas, tės banknotų naudojimą (jie greičiausiai susidė viau naudoti metalines sidabriškas dolerio vert tokiems įtikinėjimams nepasiduoda.

Interviu

Ketvirtas žingsnis

Skyrius: „Kas yra kalba”

Pamokos pavadinimas:

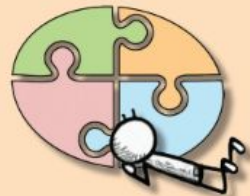
„Rašytinės kalbos istorija”

Klasė: 7

Ši rutina moko žvelgti į temą,
klausimą iš įvairių perspektyvų ir jas
vertinti.

POŽIŪRIŲ RATAS

1 Įvardykite, kieno akimis galima būtų žvelgti į nagrinėjamą temą?
(Sugalvokite kuo daugiau vaidmenų / požiūrių.)

KITA PERSPEKTYVA

PLĖTOJU

2 Pasirinkite vieną vaidmenį ir atskleiskite temą žvelgdami iš šios konkrečios perspektyvos.

Aš mąstau apie ... žvelgdamas ... akimis. Manau, kad ...

3 Suformuluokite klausimų, kylančių žvelgiant į temą iš konkrečios perspektyvos.

*Žvelgiant iš šio požiūrio taško, kyla klausimas ...
Vis dar neaišku ...*

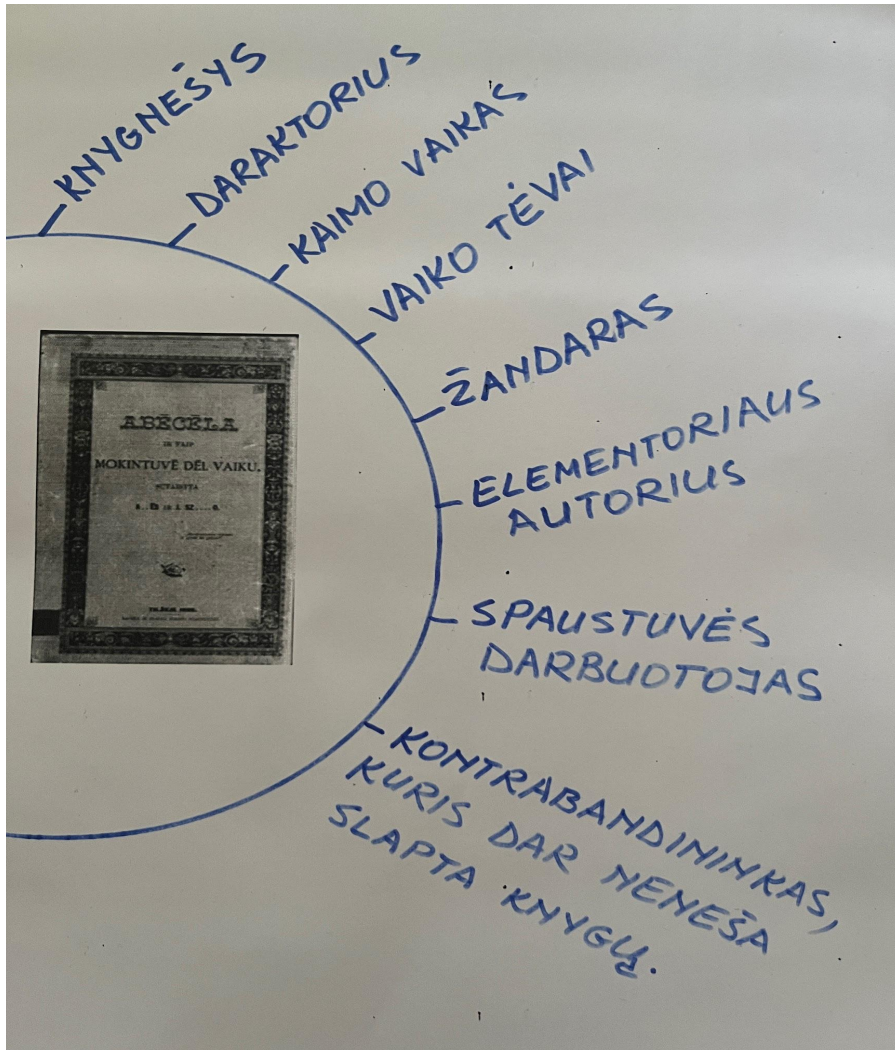
REFLEKTUOJU

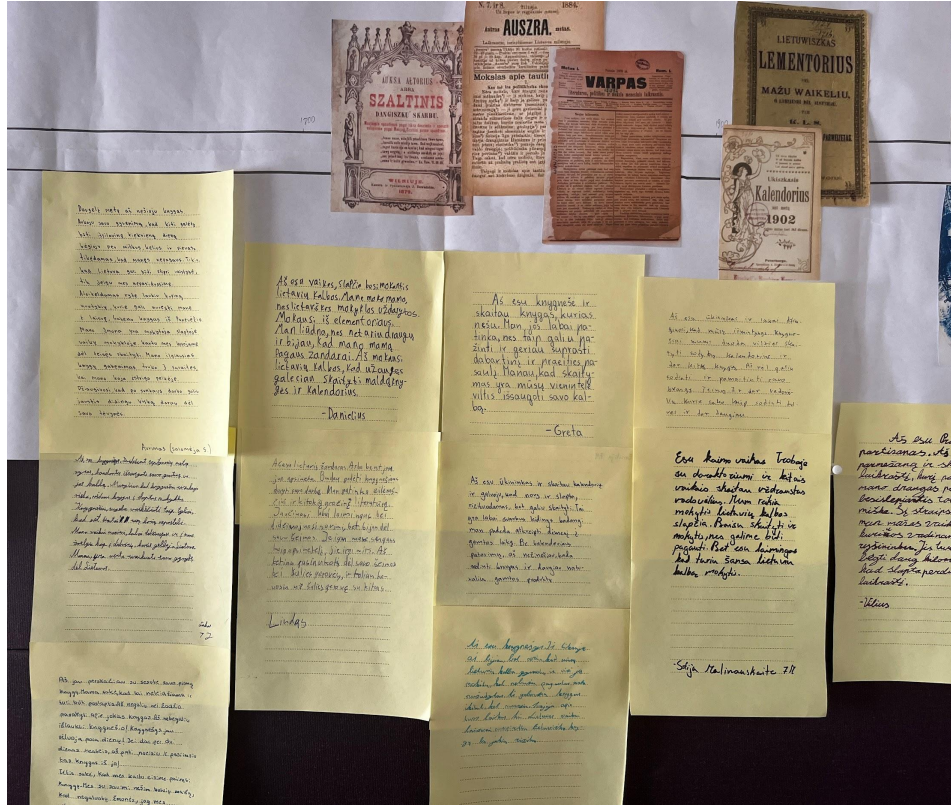
Užduoties žingsniai

1. Skaitomi negrožiniai tekstai apie raštijos raidą.
2. Suvokimas vizualizuojamas laiko juosta.
3. Kiekvienas etapas nagrinėjamas iš įvairių perspektyvų.

Kitos perspektyvos paieškos ir analizė

Teksto kūrimas iš pasirinktos perspektyvos

2 Pasirinkite vieną vaidmenį ir atskleiskite temą žvelgdami iš šios konkrečios perspektyvos.

Aš mąstau apie ... žvelgdamas ... akimis. Manau, kad ...

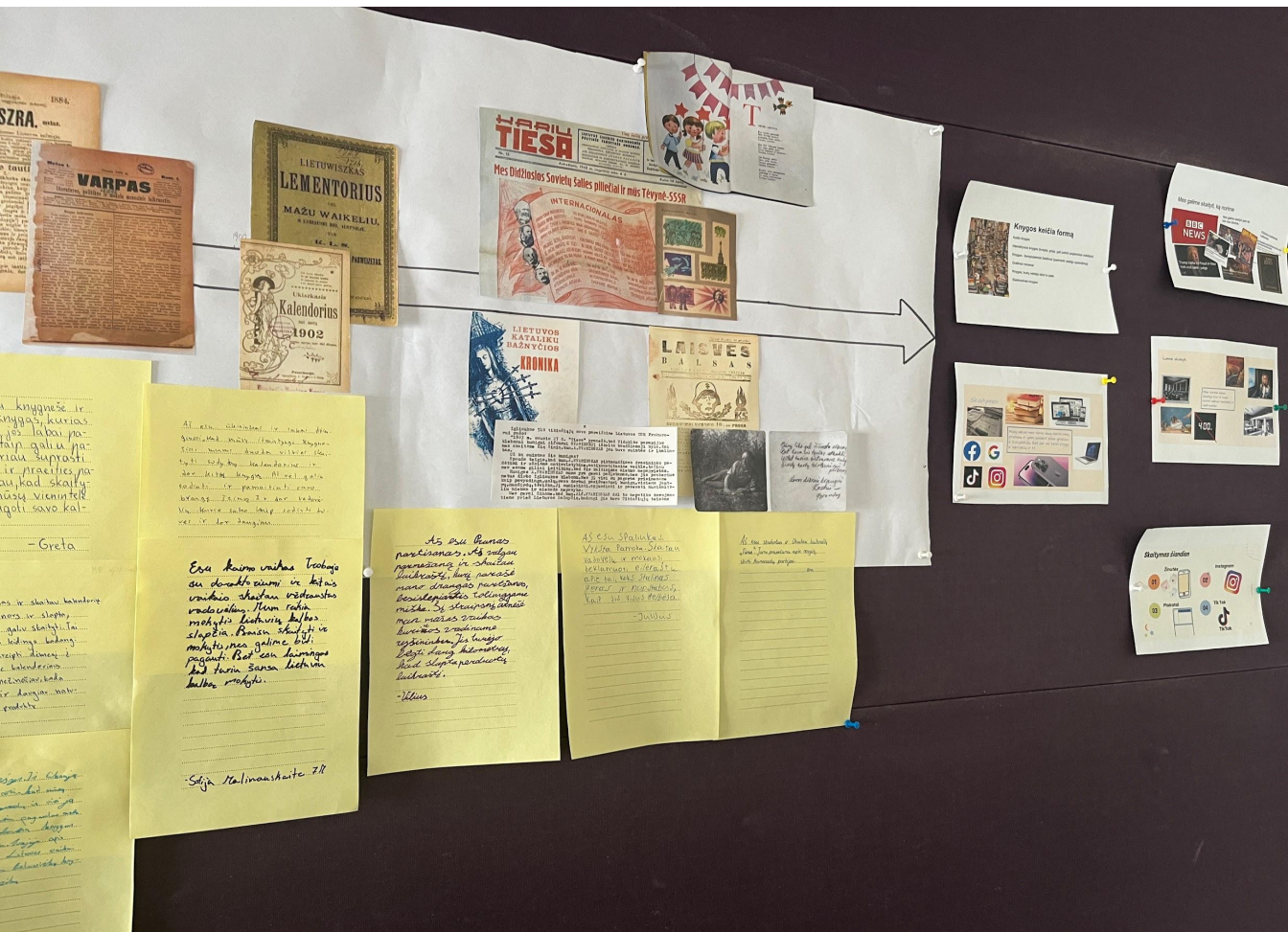
PLĖTOJU

3 Suformuluokite klausimų, kylančių žvelgiant į temą iš konkrečios perspektyvos.

Žvelgiant iš šio požiūrio taško, kyla klausimas ...
Vis dar neišku ...

REFLEKTUOJU

Mąstymo
dokumentavimas
suteikia galimybę

- apibendrinti,
- mąstyti
- konceptais,
- reflektuoti.

2023-09-20 20:11
audio → displekija
→ neregiamas
→ ušvitiems

interaktyvos
paveiklus kr

Mēs keiciame
krygas, o kr.
keiāia mūs. |

Lievie šarņi šojo kā jās. Būcīnig

Māstymo rutina
īgalina žvelgti ne
tik plačiau, bet ir
gilintis į priežastis,
pasekmes, lyginti,
vertinti procesus.

PASTEBIU MAŠTAU NORIU ŽINOTI

1 Ką pastebite?
Kas patraukia dėmesį?

2 Ką manote?
Ką reiškia tai, ką
pastebėjote?

3 Kokių klausimų kilo?
Kas neišku?

IVARDIJU

ANALIZUOJU

VIENIUS INTERNATIONAL VIS SCHOOL

Erasmus+

KŪRYBINIŲ KLAUSIMŲ PRADŽIOS

1 Sugalvokite
mažiausiai 12 klausimų
nagrinėjama tema.

*Kodėl...?
Kas, jeigu...?
Koks yra ... tikslas?
Kas pasikeistų, jeigu...?
Jeigu būtų..., ar...?
Kas būtų, jeigu žinotų...?
Koks skirtumas tarp...?*

2 Sukurtų klausimų
pažymėkite įdomiausius
klausimus ir išrinkite
vieną, kurį
nagrinėsite.

3 Apmąstykite, kokių
naujų minčių kilo
nagrinėjama tema.

ANALIZUOJU

VIENIUS INTERNATIONAL VIS SCHOOL

Erasmus+

POŽIŪRIŲ RATAS

1 Įvardykite, kieno akimis
galima būtų žvelgti į nagrinė-
jamą temą?
(Sugalvokite kuo daugiau
vaidmenų / požiūrių.)

2 Pasirinkite vieną vaidmenį
ir atskleiskite temą žvelg-
dami iš šios konkrečios
perspektyvos.
Aš maštau apie ... žvelgdamas ...

3 Suformuluokite klausimų,
kylančių žvelgiant į temą iš
konkrečios perspektyvos.
Žvelgiant iš šio požiūrio taško, kyla
klausimas ...
Vis dar neišku ...

KITA PERSPEKTYVA

PLĒTOJU

REFLEKTUOJU

VIENIUS INTERNATIONAL VIS SCHOOL

Erasmus+

Plakatus atsisiųsti galite [čia](#).

**Jeigu mokome mąstymo,
padarykime jį matomą.**

lina.spalviene@vischool.lt
zivile.meskeliene@vischool.lt